

tenere in omnibus, non tamen eodem modo loquitur absolute. Illa enim propositio: Christus est incorporeus solum negatur, ne in modo loquendi conveniamus cum hæreticis Manichæis, non tamen quia in rigore dialectico sit falsa, sicut hæc propositio: Christus est creatura. Ratio autem exempli consistit in hoc, quod S. Thomas adduxit illam propositionem: Christus est incorporeus, tamquam instantiam illius propositionis majoris adductæ in argumento secundo, quia dixerat quod proprietates utriusque naturæ possunt prædicari de hypostasi, et respondet S. Thomas, quod istæ proprietates prædicantur absolute, nisi quando prædicata dubitationem habent circa alterutram naturam: tunc enim solum cum determinatione sunt concedendæ propter periculum conveniendi cum hæreticis. Et adducit exemplum illius propositionis: Christus est incorporeus, et quantum ad hoc tenet exemplum inter hanc propositionem, et aliam, videlicet: Christus est creatura, hanc tamen ultimam, non solum propter tale periculum negandam assuruit absolute, sed etiam quia prædicatum importat aliquid repugnans supposito divino; et in hoc non tenet exemplum.

XXII. Ad illud autem quod in eadem confirmatione tangitur secundo loco de hac propositione: Christus est subjectus Patri, respondetur, quod in illo loco citato affirmat S. Thomas, quod tam in hac propositione: Christus est subjectus Patri, quam in illa: Christus est creatura, semper est determinatio subintelligenda in quantum homo, quamvis expresse non apponatur; quare convenientius est apponere, atque adeo sine tali determinatione subintellecta, neutra propositio potest concedi.

XXIII. Ad ultimum locum, qui

ibidem tangitur, quod cum hoc nomen creatura convenire potest et naturæ, et supposito, poterit in Christo prædicari de natura præcise, non autem transferri debet ad suppositum, cui repugnat, nisi fiat cum determinatione dicta, in quantum homo.

XXIV. Ad tertium argumentum respondetur, quod omnes proprietates, et prædicata essentialia naturæ humanæ dici possunt de Christo absolute, et absque determinatione aliqua, quando non importat aliquid repugnans ipsi supposito divino, sed sensus propositionum est ita manifestus, quod prædicata illa convenienter supposito ratione naturæ humanæ, quod non sit necessarium id explicare in propositione, quia hoc exprimitur in ipso modo significandi terminorum fundato in ipsis rebus. Esse autem creaturam denotat quod suppositum Christi, cui applicatur non habeat esse essentialiter, sed per participationem, atque adeo absolute non est concedenda, sed cum determinatione, scilicet ratione naturæ humanæ.

XXV. Et obiter notandum est, de hac propositione: Deus est in prædicamento, quæ est falsa, etiam per communicationem idiomatum, quia per prædicatum importatur aliquid repugnans subjecto, scilicet esse finitum, et circumscriptum, quod est esse in prædicamento, et licet hæc sit vera: Christus est in prædicamento, id tamen est ratione naturæ importatæ in illo nomine, ratione cuius Christo convenit in prædicamento esse. Si vero non importetur ipsa natura in termino illo Deus, ut non importatur, jam non habet ratione cuius ei conveniat esse in prædicamento, et sic non eodem modo fit appellatio, sed cadit tunc prædicatum immediate super Deum ratione naturæ importatæ per illum terminum, cum esse in prædicamento

semper dicatur de termino ratione naturæ in illo importatæ. Non est sic de ista: Deus moritur, etc. quæ supposito ut sic convenit, etiamsi in termino non importetur natura ratione cuius convenit, et sicut hæc est falsa: Deus est persona composita, quia non significat duas naturas ratione quarum est compositio, hæc tamen est vera: Christus est persona composita, quia eas importat, ita et hæc: Deus est in prædicamento est falsa, quia importat naturam ratione cuius ponatur in prædicamento: hæc tamen est vera: Christus est in prædicamento ratione naturæ prædicamentalis importatæ. Denique in ista: Deus est in prædicamento, vel Christus, vel iste homo, ex parte prædicati importatur terminus secundæ intentionis, atque adeo appellatio proprii conceptus sub conceptu hominis, vel Dei.

XXVI. Ad quartum respondetur concessio antecedenti, negando consequentiam, quia cum illa relatio humanitatis fundetur in ejus reali mutatione, qua mutata fuit de non esse ad esse, hoc sufficit, ut cum addito, scilicet ratione naturæ humanæ dicatur Christus creatura, non tamen absolute. Nec est simile de relatione similitudinis in natura, quam Christus habet nobiscum, quia eo ipso quod nobis dicatur similis, explicatur quod est secundum naturam humanam, atque adeo idem est, atque apponere determinationem in quantum homo.

ARTICULUS IX.

Utrum sit vera. Hic homo (demonstrato Christo) incipit esse?

I. Conclusio est negativa circa articulum istum, suppositis, quæ articulo præcedenti diximus, parva

potest insurgere dubitatio, quia sicut hæc propositio: Christus est creatura, absolute negatur, eo quod denotat taliter Christum habere esse ab alio, quod non a se, ita etiam hæc: Christus incipit esse, aut: Iste homo (demonstrato Christo) incipit esse, quia hoc verbum incipit denotat, quod Christus, aut iste homo nunc est, et immediate antea non fuerat, absolute est neganda, quidquid in oppositum dicat Scotus in III, distinct. XI, quæst. III, et Durandus ibidem quæstione III, qui asserit esse æquivocam istam propositionem, et in aliquo sensu etiam esse veram.

II. Isti tamen temporibus Vazquez disp. LXVII, cap. III, ait has propositiones esse falsas: Verbum, Deus, aut Emmanuel incipit esse, quia subjectum supponit in illis pro Persona Filii Dei, de qua nequit verificari, quod incipiat esse: capite autem quarto, ait hanc: Christus incipit esse, aut: Hic homo incipit esse, censendas esse absolute veras. Totum vero fundamentum ejus est, quod ly hic homo, aut ly Christus, et possunt supponere pro supposito, et possunt etiam supponere pro natura, quæ revera incipit esse et in istis ultimis propositionibus supponit pro natura; atque adeo sunt absolute veræ.

III. Hoc autem falsissimum est, et valde alienum ab homine in summis mediocriter perfecto, nomina enim posita a parte subjecti, si concreta sunt, nunquam supponunt pro natura, sed semper pro supposito, et ut plurimum pro supposito connotando naturam. Quamvis ergo ly homo de formali significet naturam humanam, aut nomen Christus, semper tamen supponit pro supposito divino, atque adeo de illo absolute, et sine determinatione in quantum homo nequit illud prædicatum dici, sicut nec de

hoc nomine Deus, quia est in utroque nomine ratio repugnantiae ex parte subjecti pro quo supponit.

IV. Notandum etiam est circa hunc articulum, quod sapientissimus magister Vincentius in sua relectione, pagina 894 concedit, et defendit hanc propositionem esse veram: Christus fit. Sed certe oppositum est verissimum, et aperte colligitur ex doctrina S. Thomæ, tam in hoc articulo, quam articulo VII præcedenti. Et probari potest primo, quia cum resolvi debeat ad modum termini connotativi, eadem proprietate qua diceretur: Christus fit, dici posset: Hoc fit, et: Hoc est Christus; ergo Christus fit. Prima autem resolvens clare patet quod sit falsa; denotat enim quod Christus significatus illo pronome hoc taliter modo fit, quod antea non fuisset, quod falsum est.

V. Secundo, probatur idem, quia si in rigore, et proprietate sermonis concedenda est hæc propositio: Christus fit; ergo cum eadem proprietate concedi deberet, quod Christus acquisivit esse, vel per primum sui esse, vel ultimum non esse, et consequenter vel quod Christus nunc est, et immediate ante non erat, vel quod Christus nunc non est, et immediate post hoc erit, atque adeo absolute concedi deberet, quod Christus incipit esse; cum ergo hanc neget S. Thomas in hoc articulo salva ejus doctrina, nequit altera absolute concedi, videlicet Christus fit.

VI. Confirmatur, quia si hæc propositio Christus fit, fuit aliquando vera absolute, et in rigore sermonis; ergo propositio de præterito ei correspondens erit modo vera absolute, et cum eadem proprietate sermonis, et consequenter concedendum erit, quod Christus fuit factus, quod tam ipse magister Vincentius, quam reliqui Thomistæ negant.

VII. Argumentum autem, quod in favorem suæ sententiæ adducit magister Vincentius, facile dissolvitur; sic enim arguebat: Hæc est vera absolute, et in proprietate sermonis Christus generatur; ergo eodem modo erit vera Christus fit. Probat consequentiam, quia generatio est quædam species factionis.

VIII. Sed respondetur negando consequentiam, quia eadem ratione concedi deberet in proprietate, et rigore sermonis ista propositio: Fuit factus, ex eo quod ista: Christus fuit genitus, cum eadem proprietate vera est: dici ergo debet, quod si ex parte termini factionis non licet arguere ab inferiori ad suum superius, sed est mala consequentia: Deus factus est homo; ergo: Factus est substantia et ens, ratione a nobis assignata supra articulo sexto, ita simili ratione ex parte ejusdem factionis non licet arguere: Christus generatur; ergo: Christus fit, quia generari est fieri secundum aliquam participationem, seu rationem, quod in Christo non exercetur per adventum novæ substantiæ, vel existentiae. At fieri absolute est fieri simpliciter ex illo quod antea non erat, et sic hæc propositio: Christus generatur, absolute conceditur, sicut hæc: Deus factus est homo: altera vero scilicet: Christus sit, absolute negatur, sicut hæc: Christus factus est simpliciter; sicut etiam esse gentium convenit Filio in natura divina, non autem fieri.

ARTICULUS X.

Utrum hæc sit vera: Christus in quantum homo est creatura?

I. Conclusio: Si terminus homo sub reduplicatione positus sumatur ratione suppositi, propositio est

falsa: si vero ratione naturæ, propositio est vera; et in hoc sensu magis proprie sumitur. Si vero ponatur aliqua particula, quæ determinet suppositum, ut dicendo in quantum hic homo, est falsa. Hæc conclusio habet tres partes, in quibus tota resolutio hujus articuli in corpore continetur. Prima pars, quod si ly homo sumatur ratione suppositi, propositio est falsa; apud catholicos est indubitata, quia non posset concedi nisi cum aliqua hæresi, vel dicendo, quod est duplex suppositum in Christo, aliud creatum, aliud increatum, et ratione unius verificari, ut Nestoriani; vel dicendo, quod solum est suppositum humanum, quod dicitur Deus solum per gratiam, quæ est hæresis Photini; vel tandem, quod Filius est minor Patre, et per consequens creatura, ut Ariani asserebant. In sensu vero catholico, quod solum est in Christo unum suppositum divinum indubitata est hæc pars.

II. Tertia pars, scilicet, quod si dicatur Christus in quantum hic homo est creatura, est falsa; probatur a D. Thoma in calce corporis, quia illud pronomen hic, vel iste determinat suppositum, quod ibi est; cum autem illud suppositum sit increatum, propositio est falsa. Suarez autem in fine commentarii hujus articuli, inquit, quod in rigore, et proprietate sermonis etiam potest admittere sensum verum prædicta propositio, quia hic homo formaliter non designat suppositum sed subsistentem in hac humanitate ut sic, et licet designet illud, non tamen absolute secundum se, sed ut cum hac humanitate componit hunc hominem, quisua hac ratione dici potest creatura, ut explicatum est. Refert se ad doctrinam quam articulo octavo impugnavimus in confirmatione nostræ conclusionis,

scilicet, quod totum compositum potest dici creatura.

III. Sed hæc doctrina Suarez est falsa, quantum ad utramque partem. Prima pars, quod hic homo non designet suppositum, sed subsistentem ut sic in hac humanitate, constat quod est falsa, quia subsistens ut sic est quid commune; at vero pronomen hic est demonstrativum alicujus singularis; ergo non potest designare rationem subsistentis ut sic, quia illa non est singularis.

IV. Confirmatur: Ratio subsistentis ut sic in hac humanitate non debet esse prædicatum commune subsistentis solum, quia ratio communis non datur sine aliquo individuo a parte rei; ergo illud determinatum subsistens, et subsistens individuale de facto est, quod subsistit in hac humanitate; illud autem demonstrabile est secundum illam individualement rationem: sed non est aliud pronomen magis singularizans quam ly hic; ergo quando ponitur ly hic, designatur ratio subsistentis in singulari, et non ut sic.

V. Denique, illa ratio subsistentis ut sic est communis ad subsistentem divinum, et humanum; ergo illa ut sic considerata abstrahit a subsistente creato, vel increato; ergo non potest dici, quod determinate creatura est. Si autem dicatur propter singularem humanitatem, jam non est loqui in sensu D. Thomæ, qui in hac propositione determinavit suppositum, et propter hoc negat illam, et in hoc sensu male impugnatur a Suarez.

VI. Secunda vero pars, quod quamvis designet suppositum, quia tamen est ut componit hunc hominem cum hac humanitate, potest dici creatura, impugnatur ratione a nobis facta articulo octavo, quia ly creatura ad minus dicit ens cre-